

דף מח.

עין משפט א.

או"ח סימן קצט סעיף י

י. קטן שהגיע לעונת הפעוטות^י ויודע למי מברכין מזמנין עליו ומצטרף בין לשלשה בין לעשרה.

הגה: וי"א דאין מצרפין אותו עד שיהיה בן י"ג ואז מחזיקין אותו לגדול שהביא ב' שערות^ש, וכן נוהגין^ת.

הגה: חרש^א ושוטה אם מכוונים ומבינים מצטרפין לזימון, אע"פ שאין החרש שומע הברכה.

עין משפט ב ג ד ה.

או"ח סימן קצז סעיף ב

ב. תשעה שאכלו דגן ואחד אכל כזית ירק מצטרפין^ב להזכיר זימון בשם, ואפי' לא שתה עמהם אלא כוס אחד שיש בו רביעית מכל משקה

ר. וי"א היינו כבן ט' או כבן עשר, וי"א כבן ז' כבן ח' שנים וכל אחד לפי חריפות שכלו אבל פחות מזה לא אפי' שיוודע למי מברכין אין מזמנין עליו, ב"י, ועיין במ"א בס"ק ו' שכתב כבן ט' כבן עשר וכן נוטה דעת הברכי יוסף והבן איש חי, כה"ח אות כ"ט. הגם שלדעת מר"ן משמע אפי' כבן שש אם יודע למי מברכין.

וידוקא קטן אחד מצטרף אבל שני קטנים לא מצטרפין בין לג' בין לעשרה, מ"א ס"ק ו'. ומ"מ קטן אינו מצטרף לפנים חדשות בחתן וכלה, וכן אינו מצטרף לז' ברכות לחתן וכלה, כה"ח אות ל"א.

ש. אבל אם אנו יודעים שלא הביא אינו מצטרף. ואם הביא לפני י"ג לאו כלום הם, מ"א ס"ק ז'.

ואם אכל לפני שנהיה בר מצוה ונעשה לילה ונהיה בר מצוה ולא בירך עדיין אינו מצטרף לסברא זו דאחר התחלת הסעודה אנו הולכים.

גם אחרי שנהיה בן י"ג שנים שמחזיקים אותו לגדול לא לענין שיוציא אחרים דזה דאורייתא ואין סומכין על חזקה, מ"א שם.

ת. אבל הספרדים נוהגים כדברי מר"ן לענין לצרפו לזימון ולא שיאמר הוא הזימון, כה"ח אות ל"ד.

א. וי"א היינו מדבר ואינו שומע, אבל אם ג"כ אינו שומע אינו מצטרף.

גם בשוטה כאן היינו שוטה שאינו חכם כל כך והעם מחזיקים אותו לשוטה, מ"א ס"ק ח'.

ב. וי"א זה שאכל כזית ירק כבר בירך ברכה אחרונה אינו מצטרף ולא דמי לסי' קצ"ד סעיף א' דאם קדם אחד ובירך דמצטרף ששם אכל לחם, מ"א ס"ק ד'.

חוץ ממים ^א מצטרף עמהם, והוא שיהיה המברך אחד מאוכלי הפת.
אפי' שבעה אכלו דגן וג' אכלו ירק מצטרפין, אבל ששה אכלו דגן וד'
אכלו ירק אינם מצטרפין, שבעינן רוב הניכר.

או"ח סימן קצז סעיף ד

עין משפט ו.

ה. מסובין שאכלו מקצתם כדי שביעה ומקצתם כזית, אם כולם יודעים
לברך מצוה שיברך זה שאכל כדי שביעה ^ד ויוציא האוכלים כזית,
ואם אינם יודעים כלם לברך, מי שאכל כזית יכול להוציא ^ה אף זה
שאכל כדי שביעה.

הגה: י"א דאינו חייב לברך מן התורה אם אינו שתה ^ו, והוא רוצה לשתות.
וטוב להזהר לכתחלה שאם מקצתן שתו ומקצתן לא שתו שיברך מי
ששתה, אם רוצה להוציא אחרים ^ז.

דף מח:

או"ח סימן קפח סעיפים ד ה

עין משפט ג.

ה. ד. נוסח ברכה זו פותחת ברחם ה' אלהינו וחותם בה בונה ירושלים או
מנחם ציון בבנין ירושלים ^ח. ואין לשנות הנוסח משבת ליום חול.

ג. וי' משום שאינם מזינים, אבל המ"א בס"ק ו' חולק וס"ל דגם בשתה מים מצטרף,
אך בני ספרד אין להם אלא דברי מר"ן דבשתה מים אינו מצטרף.

ד. וי' שהוא חייב מן התורה, ועיין בכה"ח אות כ"ה, מ"מ אם האחרים אינם יוצאים
בברכתו אלא כל אחד מברך לעצמו גם זה שאכל רק כזית יכול לזמן, ב"י, מ"א ס"ק
י"ג.

ה. מטעם ערכות.

ו. וי' זה דעת היראים, והב"י כתב עליו דאינו נכון וע"כ לכתחלה יש לחוש לדברי
היראים אבל להלכה גם בלי ששתה חייב מן התורה, כה"ח אות ל'.

ז. ואם כל אחד מברך לעצמו יכול גם מי שלא שתה לומר הזימון, כה"ח אות ל"ג.

ח. והחותם מנחם ציון ובונה ירושלים לא משתבש, כה"ח אות י"א.

הגה: וי"א דאומרים בונה ברחמיו ^ט ירושלים וכן נוהגין.

ה. בשבת אומר בברהמ"ז רצה, ובר"ח ויו"ט וחולו של מועד אומר יעלה ויבא, ואם חל אחד מהם בשבת אומר רצה ואח"כ יעלה ויבא ^י, ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא ^כ ולא של יו"ט וחזה"מ ור"ח ברצה.

עין משפט ד.ה. או"ח סימן קפז סעיף א

א. יש אומרים ברוך משביע לרעבים ^ל, ואין לאומרו דכל המוסיף גורע.
ב. אם אמר במקום ברכת "הזן את הכל" בריך רחמנא מלכא מאריה דהאי פיתא יצא את ברכת הזן ^מ. וי"א דיחתום בריך רחמנא דזן

ט. וילדעת מר"ן יש לומר רק בונה ירושלים ואין לומר ברחמיו דציון במשפט תפדה, ועיין בכה"ח אות ט'. ומ"מ אם יש מנהג או שכבר אמר ברחמיו אין מחזירין אותו, כה"ח אות י"ג.

י. כיון ששבת תדיר ע"כ מקדימו, ואם אמר יעלה ויבא ואח"כ רצה יצא שאינו אלא למצוה מן המובחר.

כ. דפעמיים להזכירו א"צ, ב"י.

ל. וברכות מ"ח ע"ב. דמשה תיקן ברכת הזן כשירד המן, יהושע תיקן ברכת הארץ כשהנחיל להם הארץ, ודוד ושלמה תיקנו בונה ירושלים, והטוב והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר שניתנו לקבורה ולא הסריחו, ונוסח ג' הברכות ומטבע שלהם מדרכבן.

ווסדר ג' ברכות מעכבות זו את זו דאם אמרן למפרע לא יצא, כה"ח אות ב'.

יש נוהגים להתחיל ברוך הוא וברוך שמו ואין להתחיל כך אפי' בעשרה.

רק יש להתחיל בא"י אמ"ה האל הזן אותנו וכו', כה"ח אות ד'.

לא יאמר על שאנו מודים לך שזה לשון קללה אלא "שאנחנו" מודים לך, שם אות ד'. ועיין שם כמה דיקדוקים.

אל יאמר בהתר ולא באיסור.

אומרים הרחמן בשבת כמו בחול ואין לחוש לשאילת צרכיו דטופס ברכות כך הוא, מירושלמי והביאו הטור בסי' קפ"ח, מ"א ס"ק ג'.

וגם האורח מברך ברכה לבע"ה בשבת דגם זה מטופס ברכה, כ"כ הברכי יוסף. ועונים אמרן אחר הרחמן הגם שאין בו הזכרה כמו בכל תחנה ובקשה, מהשל"ה.

בשבת ויו"ט, ור"ח, ומוצאי שבת ומילה וסעודת חתן ופורים וסיום מסכת אומרים מגדול כמ"ש בסי' קפ"ט, כה"ח סוף סק"ד.

בסוף ברהמ"ז יאמר פסוק עושה שלום במרומיו ויש בו כוונה, ועיין כה"ח סוף סק"ד סדר ברהמ"ז לנשים וקטנים בקצרה.

מ. אבל שאר ברכות צריך לברך אח"כ, כה"ח אות ה'. ולדעת הראשון לציון בלא אמר הזכרת אחד השמות רק רחמנא לא יצא וע"כ צריך לומר "רחמנא אלהנא", כה"ח אות

ז'.

כולא.

וְזֶה שֶׁמְבָרְכִין הַיּוֹם גַּם בְּזֶה"ז עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַגָּם שֶׁזֶה בַּחֲרֻבָּנָה כָּתַב בְּזוּהָר כִּיּוֹן שָׁכַל הַשַּׁפֵּעַ יוֹרֵד לְכָל הָעוֹלָם כּוֹלּוֹ דֶּרֶךְ יְרוּשָׁלַיִם וּמִקּוֹם הַמִּקְדָּשׁ ע"כ אָנוֹ אוֹמְרִים אוֹתָהּ גַּם בְּזֶה"ז, כֹּה"ח אוֹת י"א.